

RESURS

FÖR MEDARBETARE VID SLU NR 2-3/2006

Lisa ser möjligheter 2 KAMPANJ IGÅNG 6 NY KARRIÄRVÄG 10
KVINNA OCH LEDARE 12 SÅ HÄR FIRAS LINNÉÅRET 16
KRYCKLAN LOCKAR FORSKARE 18 FRÅN SLU TILL HARVARD 22

Resurs nr 2-3

Lisa Sennerby Forsse blir ny rektor vid SLU från 1 juli. Självklart har Resurs intervjuat henne i detta nummer. Eftersom det är en stor händelse för universitetet får det rejält med utrymme.

De interna seminarierna har involverat SLU-medarbetarna i det profilerarbete som pågår för att göra SLU mer känt. Om du missade tillfället – läs om hur det var i denna tidning.

Detta är ett dubbelnummer med extra mycket läsvärt. Om karriär, om kvinnligt ledarskap, om Linnéåret och om hur det kan vara som post-doc på Harvard, m m.

Undertecknad går nu vidare till annan tjänst inom KK-stiftelsen. Det är ett vikariat på ett år så det finns möjlighet att jag kommer tillbaka nästa vår. Det har varit intressant att arbeta med Resurs och jag önskar min vikarie lycka till!

HÄLSNINGAR MIKAEL PROPST, REDAKTÖR

Utgivning av Resurs våren 2006

NR	MANUSSTOPP	UTGIVNING
4/06	29 MAJ	21 JUNI

OMSLAGSBILD: Blivande rektor Lisa Sennerby Forsse under intervjun på Broströms kafé, Östra station i Uppsala.

Foto: Kent Pehrzon

RESURS

Informationsavdelningen
Box 7077, 750 07 Uppsala
Telefon: 018-67 14 13
resurs@slu.se
<http://resurs.slu.se>
ISSN: 1653-2058

REDAKTION

Ansvarig utgivare: Mikael Jansson
Redaktör: Mikael Propst
Grafisk form: Torbjörn Östling
Maria Capandegui Widén
Layout: Södra tornet kommunikation
Lokalredaktörer:
Sven-Olov Bylund, Umeå, 090-786 82 29
Anette Neldestam, Alnarp, 040-41 50 04
Vanja Sandgren, Skara, 0511-67 155

TRYCK: Intellecta Tryckindustri, Solna 2006

LISA SENNERBY FORSSE BLIVANDE REKTOR

”Jag ser möjlig

Egentligen ville hon bli veterinär, eller kanske arkeolog. Men via en äventyrlig färd från Hamburg, över Gibraltar, genom Saharas öken och Afrikas savanner fann Lisa Sennerby Forsse sin inriktning, det skulle bli biologi. Det bar ända fram till rektorskapet vid SLU.

avannens naturscenerier, tillsammans med några av de tidiga läroböckerna om ekologi av Eugene Odum, väckte hennes intresse. Det var tur att hon sett plakaten om Afrikaresan i sitt studenthus på Gärdet, i Stockholm, då i början av 70-talet, och hittat tre inkomstkällor. Genom att jobba i receptionen på ett plåtslageri, sälja godis och städa trapphus fick Lisa Sennerby Forsse ihop till biljetten och en sittplats i en av de två f d bryggarbilar på väg söderut med ett 20-tal okända medresenärer.

– Att klara av gruppdynamiken var en av de viktigaste lärdomarna jag drog. Vi bodde enkelt i tält och i hyddor i byarna, det var många påfrestningar som ställde stora krav på oss alla.

Upplevelserna från resan ledde till att hon kompletterade sin humanistiska fil kand från Lunds universitet med en examen i kemi och biologi vid Stockholms universitet (SU). Planen var en forskarutbildning i ekologi/etologi – men ödet ville annorlunda.

Bra timing

År 1977 fick hon sommarjobb på Virkeslära på Skogis i Stockholm, strax före högskolans flytt till Uppsala och SLU. Lisa blev kvar på institutionen som

heterna för SLU”

forskningsassistent och mätte vedegen- skaper hos snabbväxande lövskog, salix. Timingen var bra, det var året efter den stora energikrisen. Det innebar att det fanns forskningsmedel för studier av alternativa energikällor. Lisa inledde en doktorandbana i botanik, celldifferen- tiering i kambiezonen hos lövträd. Lä- rosäte var SU, men med placering vid Ekologi och miljövärd, SLU Uppsala.

Doktorsexamen kom att följas av ett tiotal år som forskningsledare vid SLU, en tvåårig gästforskarperiod vid

universitetet i Toronto, Kanada, och ett treårigt Sida-uppdrag som expert i ett trädplanteringsprojekt i norra Kina. Som nybliven docent tog hon klivet över till Skogforsk för att ansvara för skogsskötselfrågorna där. SLU-kontak- ten upprätthölls genom en adj professor där hon bl a var huvudhandledare för två doktorander.

Efter sex år på Skogforsk blev det en kort sejour på Naturvårdsverket, som chef för Naturresursavdelningen, innan hon erbjöds uppdraget som hu-

vudsekreterare och chef för det nybil- dade forskningsrådet Formas.

Den 1 juli blir hon rektor för SLU.

– Jag tar till SLU med mig en bas- kunskap om hela naturresurskomplexet. Min syn på samhället bygger på att vi måste vårda de resurser som behövs för vår överlevnad, säger Lisa.

”Nytta av humaniora”

– Min kompetens är bred snarare än teknokratisk, och som naturvetare till professionen har jag alltid haft nytta

Lisa Sennerby Forse är på väg tillbaka till SLU. Pendlingen till Formas i Stockholm är snart ett minne blott.

Forts. s. 4 ►►►

► av mina tidiga studier inom humaniora.

Hon anser att SLU har kompetens och erfarenheter som efterfrågas alltmör, också i det internationella perspektivet.

– Jag har erfarenhet av att jobba med konflikter, t ex miljömål kontra utvecklingsmål. Jag har bra kontakter med näringslivet inom den gröna sektorn och är van vid frågor kring hållbar samhällsutveckling. Drygt fem år med Formas har visat på betydelsen av kompetensuppbyggnad och strategiska forskningsinsatser inom våra områden.

Varför är SLU och rektorsjobbet intressant för dig?

– Det är en stor utmaning inom en spännande sektor av samhällslivet. SLU är väldigt komplext och har en otroligt viktig och omfattande verksamhet. Sektorsrollen innebär att inte bara vara bäst inom sina utbildningar och sin forskning utan också att motsvara förväntningar från olika intressenter.

Hur ser du på att ha makt?

– Det är stimulerande och belönande att vara chef, att vara med och påverka och att man kan skapa förändringar. Men oftast har man inte den makt som alla tror – det går inte att peka med hela handen och tro att det fungerar. Det handlar om att lyssna och ta till sig och att därefter fatta beslut. Det som lockar är samarbete med andra och att se resultat av det man gör.

”Jag hetsar sällan upp mig”

Vilka är dina främsta kvaliteter som person?

Lisa tvekar en aning innan hon svarar:

– Jag är en ganska lugn typ, ältar inte och hetsar sällan upp mig. Att jag är bra på att ”lyssna” är ett omdöme som jag brukar få höra. Jag vill slutföra projekt och sätta punkt för att kunna gå vidare.

Har du några svagare sidor?

– Jag har svårt att säga nej, är ganska spontan och har lätt att ryckas med av goda idéer. Och jag jobbar för mycket enligt mina närmaste.

Lisa instämmer när undertecknad påpekar att hon inte har så mycket erfarenhet av undervisning på grundutbildningsnivå.

– Jag har inte haft förmånen att undervisa på grundnivå då mina forskningsprojekt alltid var fullfinansierade – det var en annan tid då och den un-

”Jag är en ganska lugn typ”

dervisning jag deltagit i har därför mestadels varit på doktorandnivå. Jag anser dock att grundutbildningen är oerhört viktig och jag är mycket angelägen om att med goda medarbetares hjälp fortsätta att utveckla SLU:s olika utbildningar.

Hur kom det sig att du blev ledamot av Göran Perssons oljekommission?

– Det undrar jag också, svarar Lisa och skrattar. Men jag har ju ett förflutet inom bioenergiforskningen och sitter bl a med i Energiutvecklingsnämnden

vid Energimyndigheten. Vi har också på Formas haft ett särskilt ansvar för energifrågor i bebyggd miljö, så jag har en del kontakter med sådana frågor.

Arbetar med miljömålen

Lisa är även bl a ledamot av Miljömålsrådet, som ansvarar för regeringens miljömål under Naturvårdsverket.

– Där är jag med som företrädare för forskningen, tillsammans med cheferna för myndigheter med miljöansvar och som arbetar med miljömålen. En fråga är hur forskningen ska främja så att vi når alla de 16 miljömålen – SLU är i princip inblandad i alla dessa mål.

Den 1 november ska utredningen av SLU:s sektorsroll vara klar? Var står du i den frågan?

– SLU har en sektorsroll, det är fullkomligt klart. Det har funnits en diskussion om det är en ”roll” eller ett ”ansvar”. Det viktiga är att universitetet självt bestämmer över sin verksamhet, gärna i dialog med relevanta sektorer. Universitetet har, förutom sektorsrollen, också ett ansvar för långsiktig kunskapsuppbyggnad och utveckling – det vill jag värna. En viktig sektorsroll för SLU är genom kunskapsöverföring inom sina respektive områden.

Under hela intervjun tar fotografen bilder, byter vinklar och ber ibland Lisa att se åt ett annat håll. Hon låter sig dock inte bekomma, utan svarar obehindrat på frågorna.

Vill du förändra SLU i någon riktning?

– Lite för tidigt att svara på det. Jag

tycker att SLU ska vara tydligt i sin roll. Det pågår nu ett projekt för att göra SLU känt. Det är bra! Kunskapen om SLU:s utbildningar och forskningsområden måste spridas bättre och Uppsala som stad/kommun har inte förstått att ta vara på SLU. Det är förvånande att inte medierapporteringen kring SLU utnyttjar det faktum att Uppsala härbergerar ett i landet fullkomligt unikt lärosäte, med attraktiva utbildningar som endast kan fås här.

"Klimatet har hårdnat"

SLU har genomgått mycket stora förändringar på senare år, både organisatoriskt och till innehållet, stor oro har präglat verksamheten och många har fått lämna SLU – kommentar?

– Klimatet i samhället har hårdnat. Det finns inga "säkra" arbetsplatser längre och SLU är inte ensamt om att behöva minska kostymen. Det går inte att driva en verksamhet med röda siffror idag. Det var ofrånkomligt att förändringar måste genomföras och kanske hade besparingarna behövt startas tidigare. Men idag är ekonomin bättre för SLU och nu gäller det att se framåt.

– Jag ser möjligheterna för SLU. Ett exempel på område som jag gärna vill arbeta med är internationalisering, globaliseringen är ett faktum och SLU har en viktig roll i ett internationellt perspektiv – inte minst vad gäller naturresurshushållning och livsmedelsproduktion i länder i syd. En annan viktig fråga är hur dagens utbildningar möter morgondagens behov? Goda forskningsmiljöer som lockar post-docs och gäst-

professorer är ett annat angeläget område, där SLU måste kunna konkurrera i ett internationellt perspektiv för att locka studenter och forskningsmedel.

"Viktigt vara kompatibel"

Lisa Sennerby Forsse talar också om Bologna-processen som kommer att påverka det svenska högskolesystemet. Andra länder har redan startat processen och Sverige är i full gång med att försöka hitta en modell.

– Det är viktigt dock att vara "kompatibel" med Europas högskolesystem för att kunna delta i studentutbyten och andra samverkansformer.

Intervjun återgår till temat att få SLU känt.

– Det är oerhört viktigt och står högt på min lista. Att SLU är väl känt och med ett gott rykte skapar en grund för både utbildningar och för forskningssamarbete. Jag vill gärna i det sammanhanget trycka på vikten av ett väl fungerande samarbete med näringslivet. Universitetet behövs för att stödja utveckling och konkurrenskraft i industri och samhälle, och vi vill gärna se en ökande andel gröna arbetstillfällen för SLU:s grund- och forskarutbildade ungdomar.

Intervjun blir klar i god tid innan Lisa Sennerby Forsse måste kliva på tåget till Stockholm. Femton frågor har ställts och besvarats, tiden har gått fort, nu ska hon bara in i Pocketshopen och inhandla någon bok. Kanske blir det en av Joyce Carol Oates, en av favoritförfattarna. Vad passar bättre att avsluta med än slutmeningarna (något förkor-

Namn: Lisa Sennerby Forsse

Familj: Hon är gift med docent Carl-Gustav Thornström, Centrum för biologisk mångfald (se Resurs nr 5/05). Har två söner, David och Axel, i ett tidigare äktenskap, 25 och 22 år, båda medicinstuderande

Bostad: Villa i Valsåtra, Uppsala

Född: 1948 i Ulricehamn, uppvuxen i Linköping

Fritidsintressen: ridning, segling (håller på att lära sig), ut i skog och mark, trädgård och en god bok i hängmattan när tillfälle gives

tade) från Lisas biografidel i den CV som SLU-styrelsen tog ställning till:

"Jag har blivit uppmanad från flera håll att ställa mig till förfogande som kandidat till rektorsposten vid SLU. Min tid som huvudsekreterare är till ända sista december 2006 och bland de utsikter som står till buds efter det, är uppdraget som rektor det mest lockande." ■

TEXT: MIKAEL PROPST
FOTO: KENT PEHRZON

Fler exempel ur CV:n

Lisa Sennerby Forsses meritförteckning är lång, en del är nämnt i artikeln bredvid. Här kommer några aktuella uppgifter av särskild vikt för SLU, men listan kan göras mycket längre.

- Ledamot av Miljövårdsberedningen, rådgivande organ till miljöministern
- Ledamot av Forskningsforum, regeringens samarbetsorgan mellan riksdag och statens forskningsfinansierare (VR, FAS, Formas och Vinnova)
- Ledamot av Science Council, rådgiv-

vande organ för CGIAR, The Consultative Group of International Agricultural Research

- Ledamot av SCAR, Scientific Committee for Agricultural Research, DG Research, EU, Bryssel. Utsedd av regeringen att föra fram Sveriges syn på FoU inom jord- och skogsbruk inför 7:e ramprogrammet för forskning
- Ledamot av styrelsen för IIASA, The International Institute of Applied Systems Analysis, Wien.

”Nu trycker vi på

– Varför är vi här? Finns det en större mening?
Med den filosofiska inledningen angav rektor Ann-Christin Bylund tonen för de seminarier i mars som informerade all personal om den kampanj som nu pågår för att göra SLU känt.

Det som startade i Ultuna 6 och 7 mars visar upp universitetet på ett helt nytt, och betydligt mer utmanande sätt. Att SLU har mycket att komma med, ”utbildar och forskar för livet”, och att detta måste lyftas fram torde stå klart för alla och envar efter dessa två dagar och uppföljningen i Umeå och Alnarp, 8-9 mars.

– SLU utvecklar kunskapen om de biologiska naturresurserna och människans hållbara nyttjande av dessa. En storslagen idé om att vi ska förvalta det

vi fått i form av naturresurser och inte äventyra det vi lämnar över till barnbarn och barnbarnsbarn. Vad kan vara viktigare än det? SLU är unikt!

Ann-Christin talade vidare om grund- och tillämpad forskning som befruktar varandra, om bredd och samhällsrelevans och om det obestridda

faktum att SLU är ett av de minst kända högre lärosätena i en allt mer konkurrensutsatt värld.

– Om man inte vet att vi finns – hur ska man då hitta hit?

”Vi är ett universitet”

Hon gav följande slutsatser, som kommit fram i det interna arbete som pågick under 2005:

– Vi är ett (ETT) universitet, vi behåller verksamhetsidén, vi behåller namnet och vi har behov av profilering.

Hon framhöll att SLU har forskning i världsklass och att ”det är ett signum värt att ta vara på”.

Både stf dekanus Barbara Ekbom, NL-fak, och dekanus Arvid Uggla, VH-fak, kunde respektive dag peka på hur forskningen och utbildningen stärks på fakultetsnivå. När Barbara talade om stora kluster för att skapa slagkraft var Arvid inne på ”Uppsala Animal Science

Nya profilprodukter Du som deltog på profileringsseminariet i vecka 10 fick en påse med SLU:s nya profilprodukter. Nu finns dessa till försäljning i Ultunabutiken samt i receptionerna i Umeå och Alnarp. Produkterna går även att beställa hos Ultunabutiken. Pris inkl moms: A5-block med Mattias Klum-bilder: 50 kr, SLU-penna: 20 kr, USB-minne 128 MB 100 kr, Nyckelband: 20 kr.

Foto: Julio Gonzalez

Frågor till deltagarna på seminarerna

- 1) Behöver SLU bli mera känt?
- 2) Är profileringsseminariet ett bra initiativ?
- 3) Hur tycker du seminariet var?
- 4) Hur kan just du bidra till att göra SLU mer känt?

Johanna Wallsten, doktorand vid grovfodercentrum, Norrländsk jordbruksvetenskap, Umeå:

1) Ja, inte bara för vår egen skull, utan för hela svenska folkets skull. 2) Ja. Det är viktigt att få känna sig delaktig. 3) Som vanligt när stora visioner ska uttryckas under kort tid så känns det väldigt teoretiskt. Erfarenheten är ju att allt inte är så enkelt i praktiken som det låter. Mycket känns som självklarheter, men det är ju bra självklarheter som tål att upprepas. 4) Att ställa upp och informera gymnasieelever om min utbildning (husdjursagronom) är nog viktigt. Det var så jag själv fick nys om utbildningen.

Foto: Sven-Olov Bylund

Claes Lundin, planeringsavdelningen, Ultuna:

1) Ja, för rätt saker. Man möter alla slags fördomar om t. ex. jordbruk och djur bland t ex akademiker på andra utbildningar. 2) Ja, nödvändigt. 3) Spännande. Kul att det är en helhet, ett koncept. Men måste vara uthålligt för att ge effekt. 4) Genom att prata med dem jag möter, som t ex SYO-konsulenter och nyckelpersoner.

Foto: Mikael Propst

knappen!”

Center” efter känd Umeåmodell. Han tillade snabbt att ”Skara är ett kompletterande resurscentrum”.

Dekanus Roland von Bothmer, LTJ-fak, talade mycket om hur man i olika samarbeten kan stärka SLU och att en tydligare profil gör universitetet till en attraktivare samarbetspart. Dekanus Jan-Eric Hällgren, S-fak, menade att kreativitet och kvalitet är viktigt i utvecklingen av utbildningen och forskningen.

Eftersom administrativ personal var inbjuden andra dagen gavs stf universitetsdirektör, personalchef Caroline Sjöberg, chansen att på vers förmedla innehållet i det pågående utvecklingsprojektet för administrationen, GAIA. Avrapportering sker i augusti, till dess får personalen fundera över vad ”en del ska läggas till, en del ska tas bort”, som det hette i versen, kan komma att innebära.

Möta ungdomar på deras arenor

Dagens promotor, nya informationschefen Pernilla Björk, intog nu scenen och gav en introduktion till arbetet med att profilera SLU, som till stor del regisserats av informationsavdelningen

i samarbete med reklambyrån Stendahls i Göteborg.

– Vi ska möta ungdomar på deras arenor. Vi ska ta ett samlat grepp över kommunikationen. Det här är inte bara informationsavdelningens eller ledningens jobb utan alla ska vara med, så hon med eftertryck.

En av de annonser som ingår i kampanjen lästes på den andra dagen med förtjänst upp av en blixtkallad prorektor Torbjörn Fagerström. Så fick satsningen liv och innehåll, där i en nedsläckt Ultunaaula.

– Vi behöver vända oss till alla. Det här är en mix av information, debatt och profilering – detta är inte traditionell reklam, framhöll sedan reklambyråns Peter Ohlsson och informerade om att annonskampanjen med tre annonser på tio dagar, i ett stort antal dagstidningar, har en räckvidd på 6,5 miljoner svenskar och att nya annonser kommer i augusti.

Pernilla visade därefter en omgång nya webbsidor där bl a annonserna förklaras och där en ny kort film visas. ”Bra” hördes i publiken. Kjell-Arne Nilsson, ansvarig för studentrekrytering,

Forts. s. 8 ►►►

Erika Bengtsson, ordförande ASK och Märten Rasmusson, ceremonimästare, LMK, Alnarp:

1) Ja! 2) Mycket intressant. Men vi känner att denna profileringskampanj mer riktar sig till en äldre målgrupp, för yngre tycker nog att det känns tråkigt och gammalmodigt.

Information om forskning är svårt att ta till sig som ung, det är väldigt speciellt. Men för en något äldre målgrupp känns det nog mer rätt. 3)

Alla ”föreläsarna” var bra och intressanta att lyssna till, och givetvis var Mattias Klum fantastisk – en upplevelse att få lyssna på honom.

4) Det handlar om att vi som studenter är aktiva och syns i olika sammanhang, bl a genom att synas på mässor, delta på högskoledagar och att informera ute på olika skolor.

Foto: Anette Naldeslam

Foto: Maria Widén

Informationschef Pernilla Björk hoppar av glädje fram över ”välkomstmattan” utanför aulan i Ultuna.

Webbplatsen för kampanjen har följande adress:
<http://profilering.slu.se>
Skicka gärna synpunkter på arbetet med profilering till profilering@slu.se

► bad publiken sluta ögonen och föreställa sig SLU utan studenter. Han varnade för att det är mycket som lockar studenter idag, och att "vi hittills fått lägga mycket krut på att tala om vad SLU är och var vi finns". Därför är profileringsarbetet så viktigt för att locka studenter till SLU. Att undersökningen om kännedom om SLU ska göras om nästa år kunde Kjell-Arne också avslöja.

"SLU-logo garanterar"

– SLU-stämpeln är ett garantibevis, förklarade grafisk formgivare Torbjörn Östling och visade de grafiska element som SLU:s kommunikation bygger på: färg, liv och rörelse.

Den som behöver kommunicera hittar byggstenarna på nätet, även logotyper, typsnitt och andra saker. Formgivarna och redaktörerna på informationsavdelningen ställer gärna upp som bollplank och stöd. Att pressmeddelanden kan ge stor genomslagskraft och ha högre trovärdighet än annonser, berättade Carin Wrangé sedan i ett anförande om mediarelationer.

Till syvende och sist handlar kommunikation mycket om hur vi själva agerar i vardagen, avrundade Pernilla. Hur vi talar om SLU och hur vi beter oss:

– Det är vi allesammans som skapar bilden av SLU.

De starkaste uttrycksmedlen stod nog ändå Mattias Klum för, inhyrd fotograf och filmare, som tillsammans med journalisten Folke Rydén arbetar på en film om SLU.

– Efter 20 års jobb med utrotningshotade miljöer så har nu turen kommit till SLU, förklarade Folke Rydén och rev ned applåder och skratt.

Deras äkta engagemang gick inte att ta fel på och båda har personliga relationer till SLU, mest sistnämnde person vars mor och far båda utbildade sig till agronomer och vars hustru är landskapsarkitekt. Och nog stämmer Mattias Klums egen programförklaring väl med SLU:s verksamhetsidé:

– Jag försöker att få folk att reflektera över livsfrågor och vara rädda om världen, vårt livsrum. ■

MIKAEL PROPST

Årsredovisningen visar stort överskott

Det långsiktiga omställningsarbetet börjar ge resultat. För 2005 redovisar SLU ett överskott på 76 mkr. Det är främst kostnaderna för lokaler och personal som har minskat.

Fakulteterna har påbörjat arbetet med strategier för kommande satsningar inom forskning och utbildning, satsningar som det nu finns ekonomiska möjligheter att genomföra.

Andelen oförbrukade bidrag har nästan fördubblats mellan 2001 och 2005. Till viss del har det redovisningstekniska orsakerna, men det beror även på återhållsamhet, att personal inte har anställts för externt finansierad verksamhet.

Saknas 510 studenter

Grundutbildningen når inte uppsatta mål. Målet för examinationen är att 75 procent av dem som antagits ska ta examen inom utsatt tid, det är nu 71 % som gör det. Det saknas också 510 helårsstudenter i förhållande till målet på 10 700 för perioden 2003–2005, men här ser vi redan tendenser till en vändning. Prestationerna för andra halvåret 2005 är något bättre än prognosen. Ett skäl till detta är de nya programmen som bidragit till fler studenter, men för att uppfylla målet krävs även att studenterna inte hoppar av påbörjad utbildning. En nyhet för året är att SLU också ska redovisa inträdet på arbetsmarknaden för studenterna. (Se Resurs 3/2005.)

Forskningen vid SLU har under året visat sig framgångsrik. Upptäckten av RNA-molekylen som styr växternas blomning är ett exempel, det faktum att flera av våra forskare fått fina erbjudanden om tjänster utomlands är ett annat.

Klarar doktorandmålet

Forskarutbildningen redovisar viss nedgång i antalet antagna forskarstudenter under 2005 i jämförelse med 2004. Trots det är bedömningen att SLU klarar målet att examinera 415 doktorer under

kommande period (åren 2005–2008).

Fortlöpande miljöanalys har fått förhållandevis stort utrymme i årets redovisning. Nu finns kortfattade lägesbeskrivningar i förhållande till de miljömål som regeringen fastställt. Utsläppsnivåer, fynduppgifter och SLU:s ganska omfattande medverkan i internationellt miljöarbete finns beskrivet.

Nya personalstrategiska mål har utarbetats under 2005. I årsredovisningen presenteras de nyckeltal som ligger till grund för SLU:s samlade

kompetensförsörjning, bl a avseende jämställdhet i ledande befattningar, disputerade forskare och sjukfrånvaro.

Regeringens krav

Flera uppgifter i årsredovisningen är styrda av regeringens krav på återrapportering. Kraven kan gälla både innehåll och mätmetoder. Så är det till exempel reglerat i förordningen för SLU att studentinflytandet ska redovisas "ur ett jämställdhetsperspektiv" och regleringsbrevet föreskriver bl a att studietiden för licentiat- och doktors-examen ska jämföras mellan vissa specifika år (2002 och 2004).

Under arbetet med årsredovisningen blir det tydligt att rutinerna för rapportering av vissa uppgifter behöver ses över inom SLU. Det gäller t ex internationella lärar- och forskarutbyten, uppdragsutbildning och redovisningen av referee-granskade artiklar.

Nytt för i år är de fakultetsvisa årsredovisningarna som har utarbetats inom SLU. De är framtagna för internt bruk och kommer förhoppningsvis att ge ett värdefullt underlag för strategiska beslut på olika nivåer.

MARIANNE FREDRIKSSON
KRISTINA JULIN

Fotnot: Tryckta versioner av årsredovisningen distribueras inom SLU, ytterligare exemplar kan beställas från publikationsservice.

Forskningen ges mer frihet

Externa finansiärer är välkomna. De pengar som kommer in den vägen fyller ett stort behov bland forskarna. Dilemmat är dock att SLU och andra universitet i motsvarande grad förlorar inflytande över både anställningar och forskningsinriktning.

För att försvara universitetets frihet att styra forskningsinriktning och vilka som ska utföra forskningen har SLU:s ledning föreslagit en rad åtgärder. De viktigaste är att skapa nya spelregler för karriärvägarna inom universitetet (se annan artikel i detta nummer) och att identifiera och definiera vilka kärnområden de fyra fakulteterna har så att ett nytt system för att fördela statsanslag kan användas. Att SLU har ett brett nationellt ansvar för flera kunskapsområden gör detta arbete desto viktigare.

Prorektor Torbjörn Fagerström och universitetsdirektör Ulf Heyman föreslår tre kriterier som vägledning för fakulteternas arbete att identifiera och definiera kärnområden:

1. ämnen där SLU har ett unikt nationellt ansvar att upprätthålla vetenskaplig kompetens

2. ämnen som är särskilt viktiga för grundutbildningarnas forskningsanknytning

3. ämnen där SLU har, eller kan uppnå, internationell excellens

Kännetecknet för ett kärnämne är att en långsiktig ekonomisk stabilitet för forskningen inom ämnet kan garanteras. Enligt förslaget ska 50–70 % av statsanslaget för forskning fördelas till fakulteterna som en strukturell pott.

Samtidigt vill man undvika att pengarna "smetas ut" på all befintlig forskning, utan begränsas till målstyrda s k baspaket. Tanken är att stora kärnämnen också ska kunna få flera paket.

– Genom att skapa baspaket vill vi försöka återföra forskningen till den situation som rådde fram till för 15–20 år sedan. En fakultet som då beslutade sig för en viss forskningsinriktning kunde se till att det också fanns en basal finan-

– Det är viktigt att alla ser att det här kan genomföras utan att en enda krona omfördelas mellan fakulteterna. Det primära syftet är att universitets- och fakultetsledningarna ska få ett strategiskt grepp om forskningen vid SLU.

Han tillägger att även om man skulle komma fram till att det finns någon dubblerad verksamhet så behöver inte det nödvändigtvis leda till omfördelningar mellan fakulteter.

Foto: Mikael Propst

– Det är viktigt att alla ser att det här kan genomföras utan att en enda krona omfördelas mellan fakulteterna, säger Torbjörn Fagerström.

siering för denna forskning. Man kan tänka sig att ett baspaket kan räcka till en professur, ett par doktorander, någon mellantjänst och lite driftpengar. Ett baspaket skulle då motsvara drygt 3 mkr. Vi skulle totalt kunna avsätta mellan 100 och 150 baspaket från forskningsbudgeten, förklarar prorektor Torbjörn Fagerström.

Fakulteterna håller just nu på med att ringa in sina kompetenser och formulera strategier för respektive forskning. Det är ett tidsödande arbete som kräver ordentlig förankring bland de anställda.

– Det här är ett svårt arbete som måste få ta sin tid, säger Torbjörn.

Går allt i lås, tror Ulf och Torbjörn att SLU kan vara det första, svenska, högre lärosäte som kan visa en analys och genomförd strategi på hur statsanslaget förhåller sig till universitetets samhällsuppdrag. Det kan även innebära en konkurrensfördel när det gäller att rekrytera och behålla personal och inte minst höja kvalitén på forskningen och undervisningen. ■

MIKAEL PROPST

Forskningsutveckling à la Humboldt

Spelreglerna för att göra forskar- och lärarkarriär kommer att göras tydliga vid SLU. Det ska ge ökad trygghet och incitament för utveckling och innebär genomgripande förändringar av universitetets sätt att anställa och premiera forskare och lärare.

SLU har år 2006 en stabil ekonomi och en organisation och finansieringsmodell som ger tydliga incitament för ökad effektivitet i både utbildning och forskning. Utvecklingen kommer att leda till ökade incitament för kvalitet och en effektivare samverkan med övriga samhället – framför allt riktad mot de ”gröna näringarna”. I det fortsatta arbetet är utvecklingen av SLU:s personal central, och då främst lärare och forskare, vilkas verksamhet utgör grunden för universitetet.

Djupt inhuman situation

Bakgrunden är att den ökande externfinansieringen leder till att allt fler forskare och lärare helt och hållet rekryteras till SLU genom externa finansiärs bedömning utifrån sina behov. Dessa kan naturligtvis, men behöver inte,

sammanfalla med SLU:s behov.

Följden är att universitetet inte genomfört någon prövning av vare sig forskarens/lärarens kvalifikationer (pedagogiska såväl som vetenskapliga), eller av forskningsinriktningens strategiska betydelse för den aktuella fakulteten. Denna rekryteringsmetod leder till den djupt inhumana situationen att anställda vid SLU för sin personliga försörjning kan vara helt beroende av externa anslag långt upp i senior ålder. Om dessa anslag upphör hotar uppsägning, något som SLU tyvärr fått se många exempel på under de senaste åren.

En grundbult i en fungerande karriärstege är att en person, relativt tidigt i sin karriär, ska få ett besked om han eller hon kan anställas långsiktigt vid SLU. Detta besked grundas på en utvärdering som fakulteten gör, utifrån

tidigare kända kvalifikationer, och fakultetens långsiktiga behov. Fakultetens vilja och förmåga till att långsiktigt garantera försörjningen ska också vägas in. Det är alltså vederbörandes kvalifikationer som forskare och akademisk lärare som ska bedömas. Universitetet vill, i Humboldts anda, förstärka sambanden mellan undervisning och forskning vid SLU. Samtidigt vill SLU, även det i denna anda, öka anställningstryggheten för sina anställda och därigenom öka deras möjligheter att verka som kritiska granskare av samtiden.

Tydlig karriärväg skapas

Personalavdelningen fick därför förra våren i uppdrag av universitetsledningen att vidareutveckla ett förslag på tydlig karriärväg för forskare/lärare. Modellen skulle tillgodose såväl behovet av trygghet (vilken helst skulle öka med anställningstiden), som universitetets behov av hög kvalitet och effektivitet i forskningen.

Resultatet av ett flertal dialoger med bl a fakultetskanslier, dekaner och personalorganisationer är en modell bestående av fem ”trappsteg”. Karriärstegen kan påbörjas direkt efter doktorsexamen och går från några relativt

Fakta om Humboldt

Wilhelm von Humboldt (1765–1835) var en tysk ämbetsman och utbildningsteoretiker. Hans idéer om hur högre utbildning och forskning bör organiseras står idag som symbol för de vitt utbredda ideal som brukar sammanfattas med

beteckningen ”Humboldtuniversitet”. Idealen står bl a för att undervisning ska förenas med forskning och att universitetslärare ska ha en oberoende ställning gentemot statsmakten och andra externa intressenter.

oreglerade första trappsteg mot en allt högre grad av trygghet genom bl a central finansiering. Under karriärvägens gång finns ett antal moment som medarbetaren måste passera (t ex sakkunnigförfarande, bedömning av fakultetens behov).

Utgångspunkten i karriärstegen är förordningens uppdelning i en tidig del med juniora forskare/lärare med huvudsakligen tidsbegränsade anställningar, och en senare del där dessa betraktas som seniora och anställs tillsvidare. Att vara anställd som junior forskare/lärare innebär dock inte någon garanti för fortsatt anställning vid SLU, utan många förväntas snarare fortsätta sitt yrkesliv hos andra arbetsgivare.

Universitetet kommer även att in-

rätta "belöningar" i form av stöd till excellenta forskare, samt startbidrag. Forskares/lärares möjligheter att pröva nya idéer och nya områden förbättras och stimuleras genom bidragen, som inte binds till särskilda forskningsprojekt. Finansieringen kommer bl a att ske över universitetets statsanslag.

Får extra morot

Tanken med excellensbidrag är att skapa en extra morot för denna personal och samtidigt ge de bästa forskarna och lärarna en mer kreativ forskningsmiljö. Det här kan även vara en väg att behålla särskilt attraktiva forskare, som annars skulle gå till annat lärosäte.

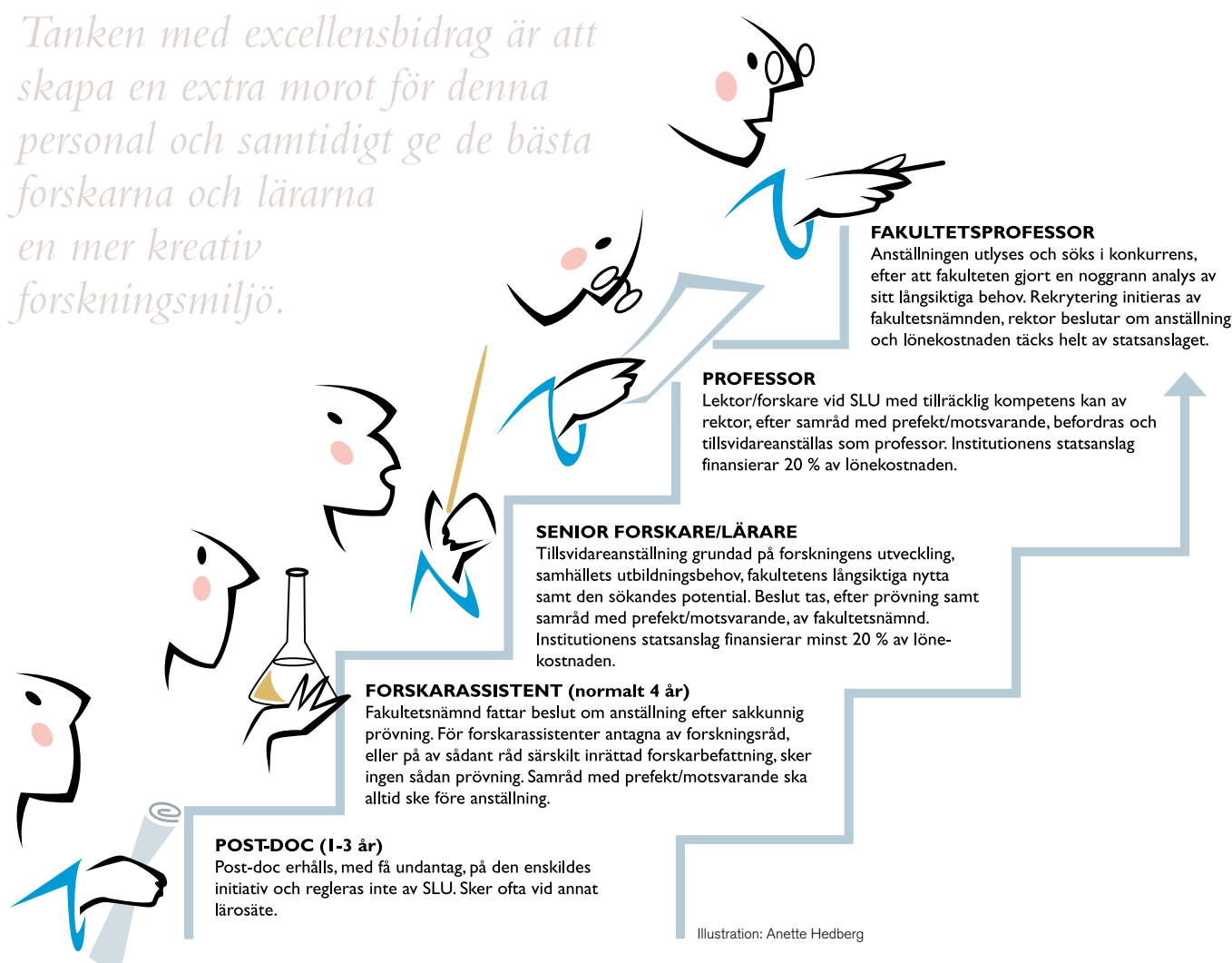
Rektor kommer att fördela excellensbidrag om två miljoner kr per år

under sex år. Medlen fördelas direkt till de berörda men förbrukas så att kapitalet aldrig överstiger två miljoner kr, och blir noll senast sju år efter första inbetalningen.

Särskilda startbidrag riktas mot forskarassistenter som under anställningsperioden förväntas övergå till att bli självständiga forskare/lärare med egen profil. Startbidraget är tänkt att underlätta övergången från forskning finansierad av kollegor till finansiering baserad på egna bidrag. Förutom de medel som kan fördelas av finansierare i samband med finansiering av anställningen som forskarassistent kommer alltså även bidrag att kunna ges från fakulteten. ■

TORBJÖRN FAGERSTRÖM
OCH CAROLINE SJÖBERG

Tanken med excellensbidrag är att skapa en extra morot för denna personal och samtidigt ge de bästa forskarna och lärarna en mer kreativ forskningsmiljö.

– Tänk på hur vi kan professionalisera ledarskapsfrågor på ditt lärosäte, uppmanade Kerstin Lagerström de disputerade kvinnorna vid SLU.

INSPIRATIONS DAG OM KVINNLIGT LEDARSKAP

”Tala *om* vad du själv vill”

Vad innebär det att vara kvinnlig ledare inom akademien? Vilka är drivkrafterna och vad innebär det att ha och att utöva makt?

Det var några av huvudfrågorna under inspirationsdagen för disputerade kvinnor, en dag som syftade till att väcka intresse för frågor kring ledarskap.

På plats i Loftets hörsal i Ultuna denna februaridag fanns ett 70-tal disputerade kvinnor från SLU:s olika forskningsområden. Samtalsledare var Tiina Sarap, prefekt på Landskapsplanering i Alnarp.

Förmiddagen ägnades åt en presentation av det nationella chefs- och le-

darförsörjningsprojektet IDAS. Kerstin Lagerström som är projektledare förklarade vad bokstäverna står för. ”I” betyder *identification*, att identifiera kvinnor på akademiska poster och skapa ”kvinnobanker” på såväl lärosätes- som nationell nivå. Institutioner och arbetslag som är framgångsrika i att göra kvinnor synliga ska också identifieras, liksom kvinnor som har ledartalanger och intresse för att leda.

Development står den andra bokstaven för och med det menas utveckling av kvinnliga nätverk, ledningsprogram och riktlinjer. Här ingår även arbetsmetoder för att skapa delaktighet och

engagemang samt modeller för karriärrådgivning och dokumentation av ledningsmeriter.

”Ju tidigare desto lättare”

– Ju tidigare man kommer i kontakt med ledarskapsfrågor, desto lättare är det att forma ett ledarskap, menade Kerstin Lagerström som arbetar med chefsutveckling på Karolinska.

Advancement är A:ets innebörd och med detta menas akademins system för att nominera ledare och för att föra fram lämpliga chefskandidater. Hela rekryteringsprocessen med dess aktörer och deras respektive kompetens ingår.

Då återstår bara "S", som i *support*, att utveckla aktivt och individuellt stöd till kvinnor i ledande ställning. Lämpliga personer som coacher och mentorer ska vaskas fram och listas.

När åhörarna i smågrupper skulle diskutera vad det är som stoppar kvinnors karriärer utlöstes en febril aktivitet. "Anställningsform och finansiering", kom snabbt upp. "Män väljer män", "kvinnor som inte tar obetalda uppgifter bestraffas", "kvinnor utdefinieras vid tjänsteansökningarna" och "föräldrad organisation" var andra hinder som nämndes.

"Bedöm kompetens inte kontakter"

På "att göra-listan" gavs många förslag: "förändra strukturer", "skapa rotation i ledarskapet", "utbilda doktorandhandledare" och "bedöm kompetens istället för kontakter".

Eftersom IDAS syftar till att få fram fler kvinnor på högre poster, frågade Kerstin Lagerström publiken om hur många som vill bli professorer. Ungefär en tredjedel räckte upp handen, 23 personer. Några av dem som inte höjde sin arm var redan professorer.

– Var aktiva och se till att få fram lämpliga kandidater av båda könen. Ifrågasätt strukturer som inte ger lika möjligheter. Tänk på hur vi kan professionalisera ledarskapsfrågor på ditt lärosäte. Man ska tala om vad man själv vill och planera sin karriär efter det, uppmanade hon åhörarna som lyssnade uppmärksamt för många kände inte till IDAS.

Höja lågstatusjobben

Någon menade att även om handledning av examensarbete på grundnivå inte är meriterande så måste det ju ändå göras. En annan påpekade att man borde höja värdet av lågstatusjobben som en väg att stödja kvinnor. Men det räcker inte, fastslog Lagerström:

– För att påverka måste man sitta där påverkan kan göras.

Att kunna säga nej i vissa lägen är också viktigt. Men hur hanteras ett nej i en organisation? En kvinna i publiken berättade att hon, av tidsbrist, en gång

tagit risken och sagt nej till att söka forskningsmedel som enbart hade gynnat hennes kollegor. En veterinärforskare tog nu till orda:

– Allt det vi talar om kommer sekundärt om vi inte har en tryggad anställning! Jag är 40 år och har aldrig haft

"De backar upp mig maximalt – så länge de tycker som jag..."

en fast anställning i mitt liv.

Kerstin Lagerström förstod problemet och blev upprörd:

– Nu jäklar får det vara nog! Gör det här till ett kollektivt och inte ett individuellt problem.

En klassisk fråga kom sedan upp i publiken:

– Kvinnor anser att barn förändrar karriärmöjligheterna, men det gör inte män. Det är skilda förväntningar.

Inspirationsdagen fortsatte, efter en härlig lunchbuffé, med att fyra kvinnliga SLU-ledare berättade om sina erfarenheter av ledarskap. Först ut var rektor Ann-Christin Bylund:

"Möjlighet att förändra"

– Hur förhåller vi oss till makt? Varför är makt så laddat, okvinnligt och så osvenskt? Visst, makt kan missbrukas och man tar på sig ett stort ansvar. Men att ha makt är att säga ja till ansvar för en större helhet. Varför ska man göra

det? Jo, det ger möjligheter att få vara med om att förändra.

Hon talade också om makt på olika grund: auktoritärt ledarskap, naturlig auktoritet, karisma, tilldelad roll, personliga egenskaper som målmedveten, kreativ, modig, med social kompetens etc.

– Vi behövs vi kvinnor! Vi ska inte bara lämna över makten till männen, och vi behöver bli fler.

Nästa talare var Ingrid Öborn, professor i marklära, prodekan och nyligen aktuell som rektorskandidat. Hon inledde med att berätta att hon tack vare Thampengarna fått möjlighet att satsa på forskningen under några viktiga år.

– Stabil finansiering är oerhört viktig. Det gäller att inte ha mer personal än att man kan satsa på de vi har.

Chef och forskarkarriär?

Liksom rektor lyfte hon fram ledarskapets betydelse för att kunna påverka utvecklingen. Eftersom rollen innebär mycket arbete gav hon rådet att skaffa sig bra medarbetare och fördela jobbet. Tydlighet är viktig och att ständigt skaffa sig en ny bild av verksamheten, så att man vet vad man leder. Ingrid ställde också frågan om det går att kombinera en ledande befattning med en forskarkarriär och om det är värt något i CV:n.

Maj-Britt Johansson, prefekt och professor vid Skogliga marklära, använde

Forts. s. 14 ▶▶▶

Kerstin Lagerström, projektledare för IDAS, i intensivt samtal med fr v Lotta Zaine och Karin Lindberg, båda personalavdelningen.

► många träffande bilder på djur i sin redogörelse från maktens korridorer. Hon pekade på möjligheter i form av att få välja väg till målet och skyldigheter i att uppfylla krav från ledning och medarbetare. Själv föredrog hon att beskriva sin maktposition som en "utsiktspunkt med frihetsgrad i arbetet".

– Jag vill påverka, ha eget handlingsutrymme och ge även andra det och se andra växa – inte kvävas.

Maj-Britt avslutade med att säga att vi måste kunna skratta åt oss själva.

"Männen backar upp mig"

Sista SLU-ledare på scenen var prefekt Anne-Sofie Lagerstedt, Kirurgi och medicin, smådjur. Hon såg sig som en regissör satt att leda många som ville vara huvudpersoner. Som chef tvingades hon ibland välja mellan lojalitet till sin personal eller till sin chef. Hon kände sig inte hotad av män:

– Männen (på institutionen) vill inte vara chefer. De backar upp mig maximalt – så länge de tycker som jag...

Anne-Sofie talade om vikten av att ha någon som uppmuntrar en i ledarskapet. Själv fick hon en bra start i livet med en företagsledande far som backade upp henne. Hon berättade också om stöd från företrädare och från sitt nätverk, bestående av "fyra gubbar och jag". Därutöver har hon två mentorer, varav en som hon ringer nästan varje dag. Även hon nämnde möjligheten av att få påverka som ett plus med ledarskapet. Som chef och kvinna händer det dock att hon känner sig "för synlig" ibland bland alla manliga ledare, nästan som en "avvikare".

Inspirationsdagen avslutades med en föreläsning av vicerektor Lisbeth Lundahl, Umeå universitet, på temat "Vad innebär det att vara kvinnlig ledare i det nya akademiska landskapet?" samt en diskussion om "hur går vi vidare?"

Av den utvärdering som gjordes av dagen framgår att behovet av liknande aktiviteter upplevs som stort. En direkt följd är att regionala IDAS-nätverk kommer att startas på deltagarnas initiativ. ■

MIKAEL PROPST
FOTO: KENT PEHRZON

Tiina Sarap, prefekt vid Landskapsplanering i Alnarp, var samtalsledare under inspirationsdagen för disputerade kvinnor i Ultuna.

IDAS kommer från USA

Sveriges högre lärosäten har i uppdrag att få fram fler kvinnliga professorer. Men en majoritet kommer inte att uppnå detta rekryteringsmål. IDAS är en arbetsmodell, hämtad från USA, med syftet att identifiera och utveckla kvinnor som potentiella och nödvändiga förändringskrafter vid universitet och högskolor. Sveriges universitets-

och högskoleförbund tog år 2000 initiativ till att bilda ett kvinnligt nätverk för ledarskap inom högskolan. Nätverket utgör idag kärnan inom IDAS-projektet. Ansvarig är Ingegerd Palmér, rektor vid Luleå tekniska universitet. Projektet stöds av Utvecklingsrådet, se www.utvecklingsradet.se/. Mer info www.idas.nu. ■

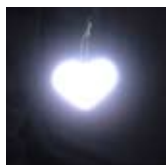
Vad gör en rektor?

Vad innebär ett rektorsuppdrag egentligen? Och vad rör sig i huvudet på en rektor? I en intervjubok utgiven inom IDAS-projektet har Kerstin Lannerlöv Ljung intervjuat 20 av landets universitets- och högskolerektorer, om deras vilja, visioner och vardag.

SLU:s rektor, Ann-Christin Bylund är en av de intervjuade, och berättar om sitt värv under rubriken "Man kan vara ledare på många olika sätt". Boken är en del av IDAS skriftserie. ■

Lika villkor för alla

Under temat Lika villkor samordnas nu arbetet med jämställdhet, mångfald och lika behandling för både anställda

och studenter vid SLU. Karin Lindberg, personalavdelningen, och Charlotte Vålhed, studerandeavdelningen, är båda handläggare.

– Lagen säger att vi ska jobba med de här frågorna och att det ska finnas en plan för arbetet, säger Karin.

Förutom jämställdhet och mångfald kommer de båda att arbeta med frågor kring sexuell läggning och funktionshinder. Det senare inrymmer tillgänglighet till lokaler, information och hur själva verksamheten utövas.

– En ökad tillgänglighet i verksamheten gynnar alla. Genom att t ex anpassa pedagogiken för en funktionshindrad student kan även de övriga i studentgruppen gynnas, säger Charlotte.

Karin menar att samordningen av arbetet med Lika villkor underlättar samarbetet på institutionerna, och att det vore konstigt om man bara inriktade sig på de anställda utan att samtidigt ta hänsyn till studenterna.

Charlotte säger att arbetet med de studiesociala frågorna för studenter har sin grund i ett studentinitiativ år 2002, av SLU:s samlade studentkårer:

Foto: Mikael Propst

Att integrera jämställdhetsperspektivet i kärnverksamheten samt att arbeta för att SLU år 2010 ska vara en tillgänglig myndighet, ser Charlotte Vålhed och Karin Lindberg som de mest prioriterade Lika villkors-frågorna just nu.

– Nu hoppas vi att den nya organisationen ska underlätta arbetet med de här frågorna.

Fakulteterna inrättar egna utskott för Lika villkor, som ersätter tidigare jämställdhetsorgan. På institutionerna behandlas dessa frågor i samverkansgrupper. Också på regional nivå, samt i universitetets centrala samverkanskom-

mitté (USK), kommer Lika villkor att vara återkommande på dagordningen. Universitetsadministrationen får ett eget utskott för de här frågorna. Även doktoranderna kommer att fångas upp, oavsett anställningsform. Här ser Karin och Charlotte Doktorandombudsmanen som en given partner. ■

MIKAEL PROPST

Kristina Glimelius ny dekan

Kristina Glimelius, vicerektor med ansvar för grundutbildningen vid SLU, har utsetts till ny dekan för NL-fak. Hon är professor vid Växtbiologi och skogsgenetik och tillträder sin nya befattning den 24 april.

Valförsamlingen vid NL-fak har stött valberedningens förslag att utse Kristina till ordförande i fakultetsnämnden, tillika dekanus, under perioden 24 april 2006–31 december 2009.

Kristina Glimelius kom som fors-

care till SLU 1980 och utsågs 1989 till professor i genetik och växtförädling:

– Det här är en stor utmaning och jag ser fram mot att vara med i den vidare utvecklingen av SLU:s största fakultet, säger hon i en kommentar. ■

Lyfter fram tillämpad

– Linné förstod mycket tidigt hur man skulle nyttja naturresurserna utan att föröda dem. Vi vill lyfta fram detta och betona hans ekologiska synsätt. Informationsråd Gunilla Ramberg är tillsammans med Urban Emanuelsson, föreståndare för Centrum för biologisk mångfald, ansvarig för SLU:s övergripande engagemang under Linnéåret 2007.

Nästa år innebär inte bara att Sverige firar sin troligen mest kände person, Carl von Linné, som då för 300 år sedan föddes, utan också att SLU fyller 30 år. Detta sammanträffande kommer Linnéorganisationen vid SLU att ta vara på.

– Vi ska flytta fokus mot det nya multifunktionella jordbruket, där matproduktionen sker i samspel med övriga ekosystemtjänster i en uthållig markanvändning. Även mikrobiologi och bioteknik ska finnas med i lämpliga doser, säger Gunilla Ramberg.

Just markanvändningen är ett av de fyra områden som kommer att uppmärksammas under 2007. En särskild populärvetenskaplig jubileumsskrift ska tas fram och kommer att handla om förbättringen av jord- och skogsbruket och naturvården i ett vetenskapligt

perspektiv, från medeltid till nutid.

– Linné är mest känd för sitt system. Vi vill föra fram tillämpade delar av honom som jordbrukare och resurshushållare, säger Urban Emanuelsson.

Exkursioner i Linnés anda

Ett stort antal exkursioner vid SLU:s huvudorter och till någon av försöksstationerna blir SLU:s viktigaste aktiviteter under året. Dessa ska sätta både universitetet och den gröna sektorn tydligt på kartan. Runt Uppsala finns t ex tre gårdar som lämpar sig, varav två är Linnéminnena Hammarby och Funbo Lövsta. Den tredje är Krusenberg som ju SLU äger. Kring dessa platser pågår flera markanvändningsförsök.

För varje ort kommer en grundexkursion att utformas. Dessa ska sedan målgruppsanpassas.

– Från den 1 mars 2007 ska vi kunna börja köra exkursionerna. Vi ska täcka in allt från dagisgrupper till ”pensionerade japanska experter”, säger Urban med glimten i ögat.

SLU:s egna forskare ska vara guider på exkursionerna. Nu startar rekryteringen av dessa och till hösten blir det en kortare utbildning. Ett mål kan vara att genomföra minst 200 utflykter under jubileumsåret.

Reklam för grön sektor

– Näringslivet, KSLA och Formas tycker det här är en kul idé och hakar på. Det blir en bra marknadsföring av den gröna sektorn, säger Urban.

– Exkursionerna kan utvecklas i alla möjliga riktningar. Vi hoppas på samling kring gemensamma idéer, men även lyfta fram specialområden hos forskare. Agrarhistorikerna är t ex en resurs som inget annat universitet har.

Ett särskilt Sverigepaket i Linnés

fotspår kanske även skapas där intresserade kan bussas runt i landet, i Skåne, på Öland, runt Uppsala och avsluta i Lappland. En skärmutställning planeras för att marknadsföra exkursionerna.

Det andra verksamhetsområde, som styrgruppen vid SLU för Linnéåret ringat in, är etnobiologi. Här nämns t ex det stora etnobiologiska projektet som består av tre bokvolymmer som produceras vid CBM, se Resurs nr 3/05 och 1/06. Det tredje bandet ”Männis-

LINNÉ 2007

kan och faunan” utkommer just 2007. Ett urval av de bästa uppsatserna från dessa tre praktverk ska på engelska ges ut samma år. Ett antal aktiviteter planeras, som t ex ett etnobiologiskt symposium på temat ”Linnés Lappland: Människorna och naturen i samarbete med Ajtte Svenskt Fjäll- och Samemuseum.

Internationella kopplingar

Ett tredje område för SLU:s Linnéfirande täcker internationella kopplingar och Linnés lärjungars resor i världen.

– Varför fara ut på resorna? Linnés tydligaste uppdrag från dåtidens riksdag var att kolla naturresurserna. SLU har samma uppdrag idag. Det är det vi sysslar med – vi utvecklar kunskapen om

Linné

de levande naturresurserna, påpekar Urban.

Gunilla Ramberg fyller i:

–Vi vill lyfta fram SLU:s internationella arbete och betona vikten av forskning och samarbete som kretsar kring landsbygdsutveckling, naturvård, hållbart nyttjande av naturresurserna och fattigdomsbekämpning i tredje världen.

Skapar vandringsutställning

Det fjärde området är utställningar.

– Med tydliga kopplingar till exkursionerna tas en vandringsutställning fram och placeras lättillgängligt på de olika campusområdena. Den ska ha det klara budskapet Stegen för en bättre markanvändning. Vid sidan av traditionell skogs- och jordbruksforskning genom seklerna ska den inkludera de allra senaste inslagen i modern genetik och molekylärbiologi, liksom naturvård, kulturmiljövård och rekreation, säger Gunilla.

Även andra utställningar kommer att finnas, en del i samarbete med andra aktörer. En stor och viktig utställning i Uppsala är gemensam mellan ArtData-banken, CBM och Uppsala universitet

Självklart deltar de olika huvudorterna på olika sätt, se separata notiser om detta. I styrgruppen för satsningarna finns, förutom Gunilla och Urban, Torbjörn Fagerström (ordförande) samt dekanerna. En större arbetsgrupp, med Urban som ordförande, har också bildats. ■

MIKAEL PROPST

Fotnot: Mer information finns på

www.slu.se/linne2007

Mejladress: linne2007@slu.se

Kungl. Vetenskapsakademien håller samman Linnéjubileet på ett nationellt plan.

Foto: Mikael Propst

Urban Emanuelsson och Gunilla Ramberg arbetar med Linnéåret 2007.

Linné och Hernquist firas båda i Skara

I Skara finns en arbetsgrupp inför Linnéåret bestående av representanter från kommunen, Västergötlands museum, Veterinärnämnden och SLU.

Idéer finns det gott om, många handlar om trädgårdar: Botan, stads-trädgården och Seminarieträdgården ska rustas upp för att få en antydning om deras forna aratrikedom. Ett stort antal dahliavarianter ska planteras i Skaras parker. Dahlian är uppkallad efter Andreas Dahl från Varnhem, som var botanist och även han en lärjunge till Linné. En rabatt med medicinal- och kryddväxter planeras i Botan.

Kopplingen till SLU är självskriven

eftersom en av Linnés lärjungar, Peter Hernquist, startade Sveriges första veterinärskola i Skara år 1775. Den årliga Hernquistdagen vid SLU i Skara kommer 2007 att ägnas åt Linné och hans lärjungar. Hernquist var både en framstående botanist och veterinär och ämnet blir ”Hernquist och hans apotek”. Dagen blir startpunkt för jubileet och utställningarna i Skara och planeras till mars-april nästa år.

Linné framställs ofta som en äldre man, under Västgötaresan var han dock bara 39 år och det kommer han också att vara när han kommer till Skara fredagen den 6 juli 2007. ■

Alnarpsdag i Linnés tecken

Alnarpsdagen den 3 juni 2007 kommer att präglas av Linnéjubileet.

Många idéer sorrar redan, allt från utomhusopera till en sortimentsshow på jordbrukssidan. Startskottet för detta går redan på årets Alnarpsdag den 21 maj då ett gåvoträd, med ursprung från en lind i Linnés hemtrakter i Jonsboda (som sägs varit upphov till Linnés efternamn) planteras till landshövding

Bengt Holgersson. Forskningsledare Rune Bengtsson vid SLU i Alnarp har utifrån material från detta träd förökat linden.

SLU Alnarp medverkar, förutom i SLU:s gemensamma planeringsgrupp, även i den regionala Skånegruppen för Linné-firandet. Info om vad som händer i Skåne kommer att läggas ut efterhand på www.linneskane2007.lu.se. ■

I Krycklanområdet pågår det största och mest heltäckande vattenprojektet i sitt slag i landet.

Vattenforskning i unik skala i Krycklan

I skogliga sammanhang är Vindeln i Västerbotten känt för forskningsstationen och försöksparkerna. Men kommunen är också ett viktigt centrum för vattenforskning. Krycklan, med sitt 70 kvadratkilometer stora avrinningsområde, är basen för det största och mest heltäckande vattenprojektet i sitt slag i landet.

Krycklan ligger nordväst om Vindelns samhälle och försöksparkerna. S-fak har 30 års erfarenhet av vatten- och markstudier i trakten. Harald Grip, Kaj Rosén, Kevin Bishop och Hjalmar Laudon är några av de forskare som där undersökt vattenkvalitet, hydrologi, vattenkemi och -flöden samt samspelet mellan mark och vatten.

Idag bedrivs ungefär 30 forskningsprojekt i Krycklantrakten, i vilka ett 20-tal forskare och 15 doktorander från

”Vi kan nog förvänta oss att klimatförändringarna leder till att vi får en större variation i markuppvärmningen.”

sex svenska och flera utländska universitet deltar.

– Krycklan omfattar både skogsmark och våtmark. Femton provtagningsplatser finns utspridda på olika håll, berättar den ansvarige för Krycklan-projektet Hjalmar Laudon, tidigare anställd vid Skogsekolog vid SLU men idag verksam vid Umeå universitets institution för ekologi, miljö och geovetenskap.

Forskarmöte i Umeå

Ishi Buffam och Hjalmar Laudon samordnade det forskarmöte i Umeå, som de båda universiteten gemensamt höll för några veckor sedan. Ett 20-tal forskare och doktorander från hela landet deltog. Inga gemensamma forskningsanslag finns för Krycklan, utan varje forskare eller forskargrupp får själv dra in pengar till sina respektive projekt. Förhoppningen är att flera forskargrupper sedan ska kunna nyttja de data som samlas in.

Laboratorierna vid Umeås båda universitet används för analyserna av vattenproverna. Instruktioner har gått ut att varje forskare, som i något ärende åker de åtta milen till Krycklan, måste komma hem med ett vattenprov. Direktivet följs: Louise Björkvald och Jenni Brink har tagit med sig 1 300 respektive 1 100 liter var. De har ledningen i den inofficiella tävlingen.

Undersöker skogsbrukets effekter

Projektet spänner över hela spektrat, från förståelse av de grundläggande mark-vatten-processerna till miljöövervakning av ekologiska system. Ett projekt av det senare slaget leds av Karin Öhman, Skoglig resurshushållning och geomatik, och ska studera hur skogsbruket ska planera skötselåtgärderna i tid och rum för att minska de negativa effekterna på vattenkvaliteten.

Kempestiftelsen anslog i höstas pengar till det tvååriga projektet.

– Forskningen handlar om att ta

fram analysverktyg som kan användas för att skatta optimal markanvändning med hänsyn till skogsbrukets ekonomi och vattenkvalitet. Verktöget ska till exempel användas för att skatta skillnaden i ekonomi och påverkan på vattnet vid olika bredder på buffertzoner intill åar och bäckar.

Ishi Buffam, doktorand vid Skogsekologi, intresserar sig för vattnets pH-värde och dess inverkan på förekomsten av fisk. I Krycklan ligger fokus på vårfloden, eftersom den leder till en stor ökning av löst organiskt kol och även gör vattnet surare. Vårfloden är förmodligen den faktor som mest bidrar till att begränsa både förekomsten av fisk och dess utveckling.

Snösmältning och tjäle

Snösmältningen sker på olika sätt i skogslandskapet och i våtmarksområdena. I skogslandskapet är det framförallt ”gammalt” vatten som pressas ut i bäckar och åar, medan det i våtmarksområdena är nytt snösmältningvatten som dominerar i de ökande vattenflödena.

Krycklan är intressant även med tanke på den globala uppvärmningen. Markens medeltemperatur sett över året kommer förstås att öka i takt med klimatförändringarna, vilket gör att det växer bättre. Men det är för den skull inte helt säkert att tillväxten på försommaren överallt sätter igång tidigare än idag. Ett tunnare snötäcke kan göra att tjälen går längre ner i marken, vilket skulle fördröja växtsäsongen.

– Vi kan nog förvänta oss att klimatförändringarna leder till att vi får en större variation i markuppvärmningen. Förändringar i snösmältning och vattenavrinning kommer säkerligen att kunna spåras i ekosystemen längre ner, säger Per-Erik Mellander. ■

Här kan du läsa mer om Krycklan:

<http://crew.sek.slu.se>

SVEN-OLOV BYLUND

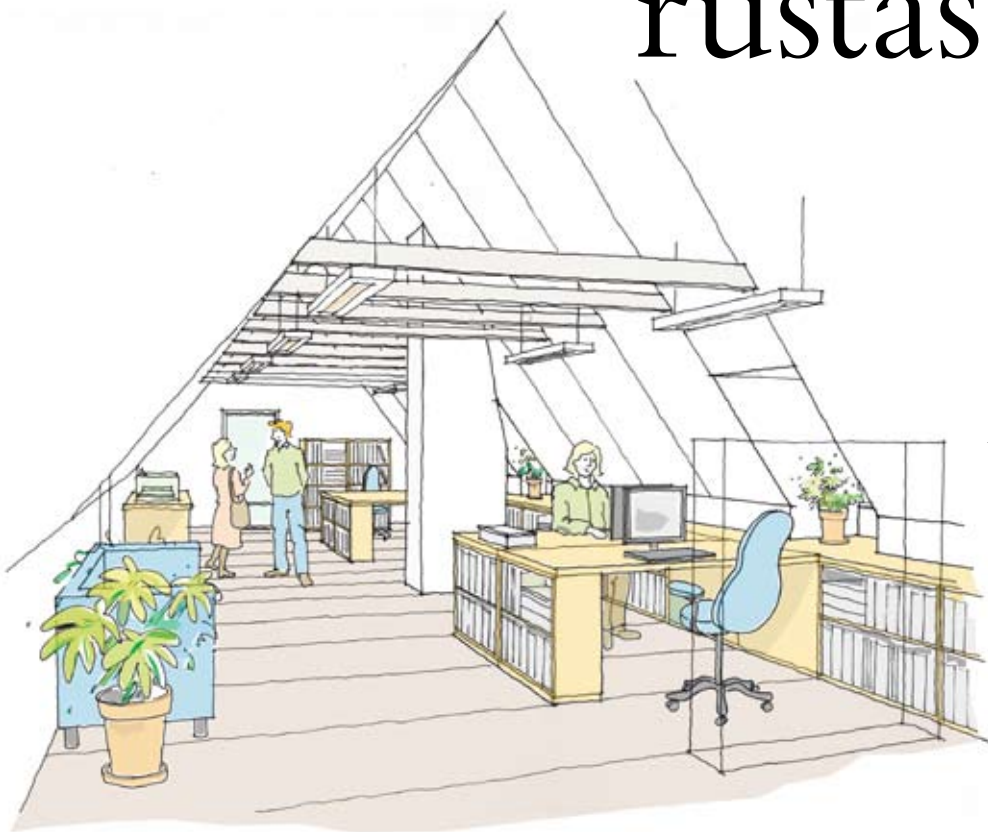
Krycklanområdet ligger norr om Vindeln i Västerbotten.

Foto: Sven-Olov Bylund

Ovan: Samling kring Krycklan! Från vänster Ishi Buffam och Karin Öhman, båda SLU i Umeå, Hjalmar Laudon, Umeå universitet, och Alla Yurova, doktorand vid geografiska institutionen, Lunds universitet. Hon gjorde sin grundutbildning i Moskva.

Slottet i Alnarp rustas i höst

Illustrationen visar en idé om hur flyglarna på översta planet kan byggas om till storkontor.

Flyglarna "rensas" från alla befintliga utrymmen och byggs upp på nytt med nya material på golv, väggar och i tak, samt ny teknik för att skapa ett modernt kontor för upp till fem personer. Takbalkar som plockas fram och murstocken som står som en skulptur mitt i rummet hjälper till att skapa atmosfär.

Illustration: Wikerstål arkitekter AB

Idag arbetar färre än 30 personer kvar i Alnarps slott. Efter renovering och ombyggnad är det meningen att närmare 100 anställda ska inrymmas.

Diskussionen om att behålla eller lämna det vackra slottet i Alnarp har pågått några år. Sedan en tid har det varit klart att det ska behållas av SLU. Däremot är det ovisst vilka ytor som ska lämnas istället – idag används bara 350 av de 550 potentiella arbetsplatser som SLU disponerar i Alnarp.

– Generellt är hyrorna låga här sett till kvadratmeterpriset men det är alldeles för många kvadratmeter. Vi måste

flytta ihop verksamhet så att vi kan lämna några hus, säger projektledare Tom Wadegård, SLU lokaler.

I höst startar renoveringen

Till sommaren ska projektering av den inre miljön i slottet vara klar och i höst startar renoveringen och ombyggnaden som väntas pågå fram till hösten 2007. Den återstående verksamheten i slottet ska under tiden flytta ut till närbelägna Teknikum och Alnarpsgården. Vad som

ska hända med Teknikum och Agricum bestäms när slottet är färdigt.

Det är en genomgripande upprustning som dras igång, och den kostar 30 mkr. Tidigare undervisningssalar och bibliotek byggs om för storkontor med flera arbetsplatser och för kombikontor. De båda sessionssalarna på plan ett rustas till ursprunglig nivå och blir mycket representativa.

– Det har varit mycket diskussioner om hur man kan utnyttja lokalerna ef-

fektivt. Att huset är k-märkt gör att man inte kan göra vad som helst, säger Tom.

I entrén byts den gamla, riskabla metallhissen ut mot en modernare glasvariant. Den nya hissorggen har fyra egna väggar mot den gamla som bara hade två och alltså lämnade två sidor öppna mot omgivande väggar. Samtidigt handikappanpassas de båda huvudingångarna från fram- och baksidan.

Höjer innertaket

I bottenplanet skapas ett stort lunchrum för 50–60 personer med utgång till parken. På plan ett och två kommer det att bli kafferum för 20 personer. Det tredje planet på de båda sidoflyglarna får höjt innertak och helt nya kontorsytor skapas därmed där.

Idag är det trångt och lokalerna består av små skrubbar och outnyttjade korridorer. Den fjärde våningen, i själva centralbyggnaden, byggs om för större kontor än de små som finns där idag.

Tom förklarar att brukargruppen,

som diskuterat utformningen av lokalerna, utgår från ett vertikalt angreppssätt. Med detta menar han att arbetskamrater kan komma att hamna på olika plan och inte enbart spridas över en horisontell yta. Detta möjliggörs genom att det finns flera trapphus förutom hissen att röra sig genom.

Renoveringen innebär också att ventilationen i hela byggnaden byts ut och att den blir närvarostyrd, liksom belysningen, i de olika rummen. Detta är en metod för att spara energi, en annan är att använda lågenergilampor.

Foto: Mikael Propst

Tom Wadegård, SLU lokaler.

Förra sommaren lades taket om på slottet. Nu är det alltså dags för att få ett fräscht innandöme. Beslut har även tagits om att behålla det vackra blåregn som täcker fasaden. Om tre-fyra

år planeras att bygga en ny nordlig tillfart till campusområdet. Den ska skyltas från motorvägen, där en avfart skapas sydväst om Lomma. En ny parkering kommer också att anläggas. ■

MIKAEL PROPST

Foto: Tomas Lagerström

Maj-Lis Pettersson har belönats av Gartnerfonden, här bredvid blommande klematis.

Maj-Lis belönad av Gartnerfonden

Statskonsulent Maj-Lis Pettersson, Entomologi vid SLU Uppsala, har fått Gartnerfondens belöning för 2005. Priset är på 10 000 kr.

Fonden instiftades år 1897 som trädgårdsmännens allmänna understöds-kassa. Då behovet av detta understöd minskat ändrades stadgarna 1979 så att fonden kan dela ut en belöning "till där av förtjänt trädgårdsman eller -kvinna".

Belöningen till Maj-Lis delades ut med följande motivering av Gartnerfondens styrelse: "Maj-Lis har genom sitt starka odlingsintresse förvärvat en unik, bred kunskap om trädgårdsväxter och deras skadegörare. Hon är inte bara en auktoritet inom branschen utan redovisar också på ett pedagogiskt och engagerande sätt sina erfarenheter gentemot den trädgårdsintresserade allmänheten".

Det påpekas också att hon är mer aktuell än någonsin med faktablad, populärvetenskapliga artiklar, böcker och medverkan i radio och TV. Belöningen är avsedd som uppmuntran och hjälp till fortbildning.

Radioprogrammet "Odling med P1" som Maj-Lis medverkar i, startar den 3 april och sänds måndagar kl 10.03 samt natt mot tisdagar kl 00.03, samt lördagar kl 11.35. ■

Umeå får ny entré och lärcentra

I SLU:s nordligaste huvudort Umeå går byggplanerna vidare på fakulteten för skogsvetenskap. Under namnet Learning Resource Center byggs dels en ny tydligare och mer välkomnande entré, dels görs lärosalarna i entréplanet om till datasalar, förråd och grupprum.

Ombyggnationen främjar öppenhet och är till nytta för studenter och skogsbibliotekets verksamhet. Arbetet ska vara genomfört till hösten 2006 och investeringarna är kalkylerade till 2 miljoner kronor.

– Det är fråga om en omvandling av dåligt utnyttjade lokaler och det nya

blir ett centrum för studenter att hämta information på. Ingången liknar idag mest ett lastintag men har möjlighet att bli en trevlig entré, säger Göran Johansson, chef för SLU Lokaler.

Biblioteken i Alnarp och Ultuna genomgår liknande förvandling för att bättre ta till vara på studenternas behov. Även dessa arbeten ska vara klara till höstterminen.

Dessutom ska Friskvårdshuset IKSU Universitetshallen, Idrottsklubben studenternas stora inomhusanläggning i Umeå, utvecklas. Detta arbete kommer att påverka tillfarten till SLU Umeå. ■

Jenny jämför Harvard med SLU

Från den lilla byn Övertänger, norr om Falun, via kemistudier på Uppsala universitet och disputation vid Molekylär biovetenskap, SLU Uppsala, har Jenny Hallgren Martinsson nu sin forskningsbas i USA. Hon är sedan drygt ett år post-doc på Harvard Medical School i Boston. Resurs har ställt frågor och bett henne mejla om sina intryck där.

Post doc Jenny Hallgren Martinsson i muslabbet. Där forskar hon på mastcellsrekryteringen i olika genetiskt modifierade möss i en modell av allergisk astma.

I mars 2004 var jag på en konferens i USA och där träffade jag Dr Michael Gurish som erbjöd mig att komma till Brigham and Women's hospital och Harvard Medical School (HMS) i Boston som post-doc. Jag sökte massor av stipendium och hade turen att få ett par också. Jag flyttade till Boston den 15 januari 2005."

Stipendierna täcker de tre år Jenny ska stanna. Hennes man flyttade med och har fått arbete i Stamford, 3,5 timmars (!) bilresa från Boston, men arbetar även hemifrån.

"Jag tycker i det stora hela att forskningen på SLU och HMS är mycket lika. Många forskare är genuint intresserade av vad de håller på med och gör sitt bästa. De flesta vid HMS, liksom på SLU, är hjälpsamma när man har frågor eller behöver lära sig nya tekniker."

"Forskningen på vår avdelning här

Fakta om forskningen

Vid allergisk astma ökar antalet mastceller dramatiskt i lungorna på grund av att den allergiska inflammationen stimulerar omogna mastceller till att rekryteras till den inflammerade lungan via specifika adhesionsmolekyler och kemokiner. Jennys forskningsprojekt vid Harvard handlar om omogna mastceller som inte har differentierat sig till mastceller ännu men är på väg att bli det.

Hennes grupp studerar vilka mekanismer som gör att mastcellerna ackumuleras i lungorna, genom att undersöka mastcellsrekryteringen i olika genetiskt modifierade möss i en modell av allergisk astma. Resultaten kommer förhoppningsvis att bidra till nya läkemedel mot astma.

Fakta om Jenny Hallgren Martinsson

Jenny Hallgren Martinsson är 31 år. Efter avslutad kemiexamen vid Uppsala universitet ville hon gärna doktorera och sökte till den biomedicinska forskarskolan. Hon kom på andra reservplats, men professor Gunnar Pejler värvade henne istället till SLU och mastcellsforskningen här. Efter disputation är hon post-doc på Harvard Medical School i Boston, USA, sedan januari 2005.

är däremot organiserad på ett annorlunda sätt. Min principal investigator (gruppchef) har en liten grupp på fyra personer, men vi jobbar i nära samarbete med fem andra smågrupper. Gruppledarna har en gemensam chef: Professor K Frank Austen (KFA), som är världsledande inom fältet.

Två-tre gånger i månaden har vår grupp möte med KFA och två andra grupper (vi turas om så att alla har haft möte med alla efter tre möten). Då presenterar alla vad de åstadkommit sedan sist.”

”Eftersom alla jobbar med mastceller på något sätt så är det verkligen lärorikt och korsbefruktande. Här finns också helt andra möjligheter att samarbeta över gränserna om material och instrument med andra forskare. Fast det som är bäst med att vara här, jämfört med på SLU, är nog ändå alla forskningsseminarier som finns tillgängliga. I Uppsala kanske jag gick på två för mig relevanta seminarier per år, men här går jag på två per vecka. Det känns verkligen som att jag befinner mig i forskningens centrum!”

Jenny skriver vidare att hon arbetar minst lika hårt som under doktorandperioden, med ungefärlig arbetstid 07.30–18.30. Hennes musexperiment pågår dock under många dagar vilket innebär att hon dessutom måste tillbringa några timmar på labbet nästan varje helg.

Outtalade och uttalade krav

”Det är en stor skillnad på attityden till arbetstid. I Sverige var det mitt personliga val hur många timmar jag jobbade (övertid), medan cheferna här outtalat kräver (ofta även uttalat) att man inte bara ska jobba jättehårt utan att man ska vara på labbet jämt. Det kan kännas kämpigt ibland, även om det ofta är stimulerande att se andra jobba hårt.”

”Det finns många fördelar med att forska på HMS, men också nackdelar. Det är lite svårare att kommunicera här för en mycket stor andel av forskarna är kineser och många har svårt för talad engelska (eller åtminstone har jag svårt att förstå vad några av dem menar) och det gör att jag drar mig mer för att fråga.”

”Men den stora skillnaden i arbetsmiljö är att det inte finns några naturliga mötesplatser alls. Det finns ett pyttelitet lunchrum där sex personer kan sitta – om de tränger ihop sig – på ett våningsplan som rymmer ett 50-tal personer. I början försökte jag gå dit och hitta lite socialt umgänge, men jag blev snart varse om att det var bara kinesiska som gällde där och sedan jag fick min egen skrivplats så har jag ätit vid mitt skrivbord varje dag.”

Inga fikaraster

Jenny saknar också fikarasterna. På forskningsinstitutionen förekommer inte heller några institutionsmöten av praktisk natur.

”Den information vi får kommer per e-post om det är något akut, samt en gång per vecka från sjukhuset men där har jag aldrig sett något som verkar gälla mig. Jag har dock hittat en anslagstavla med veckans dagar och därunder kan man

Forts. s. 24 ►►►

SkogsSverige fyller tio år

Efter tio år är SkogsSverige etablerat. Idag är skogsnäringens portal på Internet en förebild för flera andra webbsatsningar.

► hitta alla seminarier som ges inom medicin/biologi/kemi i Boston! En annan jättebra sak är att det finns både ekonomisk personal, sekreterare, diskare samt två personer som har hand om beställningar av kemikalier på institutionen. Detta underlättar forskningen en hel del!”

”Det jag ser av den amerikanska kulturen på arbetsplatsen är väldigt begränsad eftersom de infödda amerikaner jag träffar är cheferna och den administrativa personalen. De amerikaner och övriga nationaliteter jag träffar är oftast mycket öppna och trevliga fast det är svårt att lära känna dem ordentligt. Detta beror på att det inte finns något utrymme för socialt liv på jobbet.”

”Trivdes bäst på SLU”

”Jag är mycket nöjd med att jag åkte hit på post-doc. Jag har lärt mig otroligt mycket både från att leva i ett nytt land och att forska på ett nytt labb. Jag har även lärt mig uppskatta Sverige otroligt mycket sedan jag kom hit. Sedan vill jag absolut flytta hem till Sverige och Uppsala (helst) igen, och förhoppningsvis hitta en möjlighet till att fortsätta forska.

”Jag har aldrig trivts så bra som jag gjorde de fem år jag doktorerade på Molekylär bioteknik. Fantastiska kollegor, superbra handledare och jättespännande forskning i världsklass!” ■

Fotnot: Institutionen för molekylär bioteknik hette tidigare, under Jenny Hallgren Martinssons doktorandstudier, Veterinärmedicinsk kemi.

TEXT: JENNY HALLGREN MARTINSSON
BEARBETNING: MIKAEL PROPST
FOTO: CARL MARTINSSON

SkogsSverige är en av de viktigaste ingångarna till de stora skogsföretagens hemsidor. Idag är ett 50-tal företag, myndigheter och organisationer anslutna, 20 av dem som skickat guldmedlemmar. Av de senare är 12 partners som har ett fördjupat samarbete med portalen, bland annat med direktlänk från SkogsSveriges nyheter till sina egna intranät.

Avgiftsfinansierat

Från SkogsSveriges förstasida kan man med några få musklick komma vidare till hundratusentals informationsidor. Verksamheten finansieras helt och hållet via medlemsföretagens avgifter.

SkogsSverige har också byggt upp många egna goda sidor. Man kan till exempel skicka in foto på sitt favoritträd. ”Fråga om skog” är namnet på den frågelåda till vilken frågvisa kan sända sina frågor. I många fall är det SLU-forskare som står

för svaren, men frågorna kan också vid behov förmedlas till andra forskare.

Efter stormen Gudrun fick webbplatsen ännu mer central betydelse, i och med att man byggde upp en speciell avdelning med storminformation, www.stormfallning.se

SkogsSverige är en populär informationskälla. Antalet unika besökare under en normalmånad är mellan 70 000 och 100 000. Många elever använder sig av SkogsSverige i skolarbetet. Omkring 3 000 personer abonnerar på webbplatsens nyhetsbrev.

”Flera tagit efter”

Det var dataavdelningen i Umeå som under några intensiva vintermånader 1996 byggde upp webbplatsen. Avdelningen svarar fortfarande för drift och underhåll.

– Flera har tagit efter vårt koncept, som är uppbyggt med målet att vara

mycket användarvänligt. Wallenberg Foundation, BioFuel Region och Skogen i skolan är tre liknande satsningar av yngre datum, som datafolket vid SLU i Umeå varit med om att bygga upp. Fjäll-Mistra och LivsmedelsSverige är två andra portaler med nära anknytning till verksamheten vid SLU, säger redaktör Ivar Palo.

Ulrika Messing belönad

I anslutning till jubileumsfirandet har SkogsSverige inrättat ett pris för förtjänstfulla informationsinsatser för skogsnäringen. Det första priset tilldelades Ulrika Messing som erkänsla för hennes arbete med skogsfrågorna efter stormen i januari 2006. Ivar Palo och SkogsSveriges styrelseordförande Patrik André överlämnade priset till henne den 24 mars.

Webbadressen till SkogsSverige är:
www.skogssverige.se. ■

SVEN-OLOV BYLUND

SkogsSverige-satsningen lyckades! konstaterar (närmast kameran) Lars Fällman, chef för IT-avdelningen i Umeå, och Eva Fridman, hemsidans förste redaktör. Bakom dem Svante Lindroth, dess andra redaktör, Per Igsell, IT-avdelningen, samt nuvarande redaktör Ivar Palo. På bilden saknas Lena Lindgren, som bl a arbetat med layout.

Foto: Sven-Olov Bylund

En av hingstarna under försöket med synintryck.

Rädda hästar är farliga

Etologen Janne Winther Christensen, vid Husdjurens miljö och hälsa har presenterat en licentiatavhandling om hästens beteende, och då specifikt skrämreaktioner hos häst. Det här är ett ganska utforskat område.

– De som varit utsatta för olyckor med hästar inblandade har berättat att bakgrunden till olyckan ofta varit att hästen blivit skräm och reagerat hastigt, berättar Janne Winther Christensen.

I undersökningen studerades unga hingstar i situationer där de utsattes för dofter, syn- och ljudintryck. Hästarna i beteendestudien filmades och deras hjärtfrekvens uppmättes. Det visade sig att hästarna reagerade mer, bl a med ökad hjärtfrekvens, för plötsliga syn- och hörselintryck än för lukter.

Resultatet visade också att hästarna var lugnare och inlärningen gick snabbare vid en gradvis inlärning av nya moment än vid plötslig

inlärning, eller i samband med mat. Nu hoppas Janne Winther Christensen att hennes forskningsresultat kan göra att människor som handskas med hästar kan få en säkrare relation till djuren.

– Det kan lära oss att träna hästar på rätt sätt för att undvika olyckor inom hästhållningen. ■

Janne Winther Christensens avhandling finns på Hernquistbiblioteket. Här spikas nu traditionsenligt alla avhandlingar kopplade till Skara. Mer info: <http://hippocampus.slu.se>

Foto: Vanja Sandgren

Janne Winther Christensen.

Färre sägs upp under detta år

Under kalenderåret 2005 har sammanlagt 90 personer vid SLU sagts upp från sina anställningar på grund av arbetsbrist. En hög siffra, men ändå betydligt lägre än för 2004, då inte mindre än 162 personer sades upp.

Liksom tidigare år är det TA-personalen som drabbats hårdast, men under år 2005 har det också varit många forskare (motsvarande) och lärare bland de uppsagda. Exempelvis har 21 forskare/forskningsledare och 4 professorer sagts upp. Orsaken är i de allra flesta fall utebliven extern finansiering.

Bland övriga uppsagda kan nämnas 8 laboratorieassistenter, 7 institutionssekreterare och 3 forskningsingenjörer.

Fördelningen på verksamhetsorter är 69 i Uppsala, 15 i Alnarp och 6 i Umeå/Röbäcksdalen. 48 av de uppsagda är kvinnor och 42 män.

I takt med att SLU:s ekonomi har förbättrats har antalet nyanmälda övertaligheter minskat avsevärt. En viss övertalighet får man dock räkna med även fortsättningsvis, trots god ekonomi. En gissning kan vara att antalet uppsägningar blir färre än hälften under år 2006 jämfört med förra året. ■

Foto: Mikael Probst

Jorge Moreno-López.

Moreno-López hedersdoktor i Peru

Professor Jorge Moreno-López har utsetts till hedersdoktor vid den veterinärmedicinska fakulteten vid det nationella San Marcos universitet i Lima, Peru.

Jorge är professor i virologi vid Biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap, SLU Uppsala. Promovering kommer att ske vid en speciell ceremoni i Lima senare i år.

Han får denna utmärkelse bl a för sina omfattande och långvariga insatser för att främja utvecklingen av undervisning och forskning i Peru. Under hans ledning har både *International Atomic Energy Agency* och det svenska utvecklingsorganet Sida stött olika projekt i Peru, bl a ett nyligen avslutat svenskt doktorandprojekt om djurhälsa.

San Marcos universitet grundades år 1551 och blev 1571 instiftat av den spanske kungen Carlos I och av påven Pius V. Universitetet är det äldsta på den amerikanska kontinenten, och mycket prestigefyllt. ■

Vernissage i Umeå och Uppsala

På Fettsdagen var det som vanligt vernissage i Umeå och den 16 mars var det dags i Ultunabiblioteket att visa SLU-konstnärers verk.

Omkring 50 konstverk ställdes ut i Umeå, representerande nära 25 konstnärer.

Den här gången ställde fler studenter än anställda ut. Materialen och teknikerna var som vanligt många. Bland de utställda verken fanns oljor, akvareller, foton, träsnideri, handgjorda knivar och silversmycken.

I Ultuna ställde 30 konstnärer ut drygt hundra verk, oljor, akvareller, skinn, ikonmåleri, handgjorda ljus, digitalfoto, lapptäcke, silversmide, glaskonst, klocka i trä och sten, keramik, virkat och stickat, blomsterinstallationer, sång och musik framfördes m m. ■

TEXT OCH FOTO:
SVEN-OLOV BYLUND
OCH MIKAEL PROPST

Ovan: Från Skara och Husdjurens miljö och hälsa kommer Jan Hultgren, som målat sedan barndomen. Han använder mest oljefärger på penseln och ställde ut många målningar i Ultuna.

Vänster: Kjell Olofsson ställde ut några digitala fotocollage. Bilden av kofösaren och kon i stadsmiljö består av sju bildlager och ännu fler lagermasker.

Belönade för fina uppsatser

Två studenter vid SLU Uppsala har fått stipendier av Uppsala kommun för sina uppsatser. Det är Johan Rodéhn, som belönas för uppsatsen "Metoder för att beskriva kumulativa effekter med avseende på biologisk mångfald och vägar", och Carolina von Schantz för uppsatsen "Kommunikation av företagets samhällsansvar – Fallstudien Skanska AB".

I år gick stipendier till

fem studenter, övriga tre kom från Uppsala universitet (UU). Varje uppsats belönas med 10 000 kr.

Johan är 26 år och kommer från Falköping. Han har examen från 2004 på naturresursprogrammet med inriktning på miljökonsekvensbeskrivning (MKB). I sin uppsats har han studerat Vägverket och miljökonsekvenser av att anlägga vägar.

– Det är lätt att ge till-

stånd för små projekt. Men det viktiga är att se helheten, att studera flera vägar och flera effekter, så att man kan få en bild av hur de totala effekterna på naturen i området kan tänkas bli innan vägbygget genomförs, säger Johan.

Eftersom han är ornitolog kommer han att köpa en tubkikare för belöningen.

Carolina är 28 år, härstammar från Stockholm och tog förra året sin examen på ekonomiprogrammet med naturresursinriktning. Hon vikarierar på informationsavdelningen vid SLU.

– Communication of Corporate Social Responsibility börjar bli ett vedertaget begrepp. Företagens samhälls-

ansvar blir allt viktigare för konsumenterna, att man inte tillåter barnarbete eller skadar miljön. Konsumenten gör val baserade på sina värderingar, säger Carolina.

Hon fick inblick i olika etiska frågor och deras koppling till varumärket när hon studerade Skanska och den asfaltskartell som fanns och som under en tid förnekades.

Carolina planerar att använda sin belöning till att skriva en artikel i ämnet och delta med den i någon vetenskaplig konferens utomlands.

Kommittén för kommunens uppsatsstipendium, med representanter för kommunstyrelsen, UU och SLU utser varje år stipendiaterna. ■

Johan Rodéhn och Carolina von Schantz har båda fått Uppsala kommuns uppsatsstipendium. Johan har även tilldelats Föreningssparbankens miljöstipendium.

Elin Bengtsson och Oskar Benderius.

Hortonomer utbildas i höst

Hortonomutbildningen genomförs återigen helt på svensk mark vid SLU Alnarp. I fjol antogs inga studenter. Nystarten innebär en anpassning till Bologna-modellen med ett upplägg av 3 plus 2 år. Det förändrade programmet erbjuder 30 platser.

De första tre åren är undervisningsspråket svenska, medan engelska används de sista två åren. Fokus läggs på de hortikulturella ämnena. Samläsning sker med trädgårdsingenjörstudier under det första året.

– Växten står i centrum, säger programkoordinator Peter Anderson. Utbildningen ger en naturvetenskaplig fördjupning med inslag av samhällsvetenskap, teknik och tillämpade ämnen som växtskydd.

Oskar Benderius och Elin Bengtsson studerar på åk 2. Båda trivs bra på programmet och framhåller det positiva med en liten studieort och fina omgivningar.

Oskar menar att lärarna är lyhörda för om man vill göra något på egen hand. Det är också en fördel att vara en liten grupp eftersom kontakten med lärare och forskare är enklare. ■

BOEL SANDSKÄR

Pär Gustafsson föredömlig pedagog

Pär "Pinge" Gustafsson i action vid en utomhusföreläsning.

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens belöning för föredömliga insatser inom pedagogik och undervisning har gått till professor Pär Gustafsson, Landskapsplanering vid SLU Alnarp.

Motiveringen lyder: "för ett livsverk med pedagogiskt nyskapande där blivande landskapsarkitekter vunnit personlig mognad och självständig hållning till gestaltandet av trädgård som en skön konst".

Utdelningen av belöningen, 15 000 kr och ett diplom, skedde vid akademiens högtidssammankomst i Musikaliska akademiens festsal den 28 januari. Kronprinsessan Victoria överlämnade priset. ■

Alla huvudorter kopplas ihop

Den 5 juni är det äntligen dags för SLU i Umeå och Röbäcksdalen att bli en del av SLU:s televäxel.

Då realiseras, efter fem års arbete, visionen att få en samlad televäxel. Alla kan ringa varandra med enbart anknyningsnummer och utan trafikostnad. Att behöva slå riktnummer och prefix mellan SLU:s orter blir då ett minne blott.

Telefonisterna kommer då att kunna överblicka hela organisationen och koppla

till alla SLU:s anställda. Mobiltelefoner och direkttelefoner kan anslutas som anknyningar.

Under våren pågår ett febrilt arbete med anslutningen av SLU Umeå till televäxeln. God hjälp ges av telekontaktpersonerna på institutionerna samt Ritva Westberg, som jobbar på IT-avdelningen i Umeå. Hon är spindel i "nätet" uppe i norr.

SLU har telefonister i Alnarp, Skara och Uppsala som kan SLU:s organisation. Du

kan alltid ringa växeln om du behöver hjälp med att hänvisa eller vidarekoppla din telefon.

Teleservice finns i Uppsala och dit vänder man sig om man t ex vill beställa telefoner, röstbrevlåda, flytt av anknyning mm eller har frågor om telefoni i allmänhet. På teles hemsida kan du läsa mer om alla tjänster och funktioner, se <http://tele.adm.slu.se> eller ring teleservice på 018-67 11 11. ■

Foto: Lotta Rydhemer

Här är Uppsalapersonalen som kommer att arbeta med Umeå och Röbäcksdalen och all annan telefoni. Stående fr v: Sara Pihl, Annika Hast, Anita Hägg, Kim Gillgren, Anita Jansson, Jessika Bergström, Marie-Louise Thunström, Annika Pihl, Anna Robsahm, Berit Lagerqvist och Sonja Holmström sittande längst fram.

Det pågår en biologisk revolution...

et pågår en biologisk revolution som skapar helt nya möjligheter för framtiden. SLU finns mitt i denna utveckling, och medverkar till den. Det finns möjligheter och det finns risker. Hur ska vi veta att vi gör rätt? Det finns bara ett sätt: kunskap. Det måste finnas någon som forskar, utbildar och informerar om hur vi bäst använder våra biologiska naturresurser – idag och i framtiden. SLU är universitetet som tillför sådan kunskap till Sverige och världen. SLU är universitetet som utbildar och forskar för livet!

Detta är huvudbudskapet i de annonser som nu har funnits i alla större dagstidningar över hela Sverige. Efter år av diskussioner och analyser, planering och förankring är vi äntligen där. Nu finns de rätta förutsättningarna. Nu kan vi rätta på ryggar, höja blicken och sikta mot stjärnorna. Vi har så mycket att vara stolta över. Det är dags att visa det för världen.

De interna profileringsseminarierna i Uppsala, Umeå och Alnarp blev välbesökta och mycket uppskattade: ”Proffsigt och genomtänkt!”, ”Bra med ett samlat grepp!”, ”Inte en dag för tidigt!” och ”Nu känner jag mig jättestolt över att arbeta på SLU!”

”Lysande stjärnor” är ett begrepp som tidigt kom fram i den interna dialogen om hur vi skulle profilera SLU. Att lyfta fram vår forskning i världsklass, goda exempel som tillsammans visar samhällsrelevansen och bredden i vår verksamhet, är en bärande idé i strategin. Därför presenteras spännande forskningsexempel i form av helsidesannonser. Vi väljer en form som är både

forskningsinformation och samhällsdebatt och kan ses som en del av ”tredje uppgiften”. På webben finns fördjupad information om vår forskning och våra utbildningar. Vi följer också upp annonserna med presseminarier när intresset vaknat.

Vi väljer medvetet frågor som kan väcka debatt och vi välkomnar den öppna debatten. Så bidrar universitetet till samhällsutvecklingen, med kunskap och fakta i olika frågor. Så för vi kunskapen vidare, så att människor kan bilda sig en egen uppfattning i kontroversiella frågor.

I augusti planerar vi nästa omgång med annonser. Kom med förslag! Alla forskningsexempel kommer inte att platsa i annonserna, men i den kunskapsbank som vi successivt bygger på webben får det plats många goda exempel.

Naturfotografen Mattias Klum medverkade vid samtliga interna seminarier. Mattias är en spännande och inspirerande person med en stark inre drivkraft som han själv beskriver som en passion ”för livet”. Han har hittat sitt sätt att berätta om livets små och stora under genom sina fantastiska bilder. Det är härligt att höra honom tala så väl om vårt universitet och vikten av forskning och utbildning i livets tjänst. Här har vi en riktigt god ambassadör för vår verksamhet. Vi fick ett litet smakprov på filmen som han tillsammans med Folke Rydén just nu arbetar med. Om någon ska lyckas med uppdraget att beskriva SLU så att det berör, så är det Mattias och hans professionella team.

I maj blir det premiärvisning! ■

ANN-CHRISTIN BYLUND
 REKTOR